

Vô sản tát cả các nước, đòn kết lại!

V.I. LÊ-NIN
TOÀN TẬP

1

V.I. LÊ-NIN

TOÀN TẬP

TẬP 1

1893 - 1894

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
HÀ NỘI - 2005

Những tác phẩm của V. I. Lê-nin trong tập này in theo bản dịch
của Nhà xuất bản Sư thật, Hà-nội

© Nhà xuất bản Tiến bộ, 1974

10102-171
П ————— без бъявлени
014 (01) 1974

V. I. Lê-nin (1780 - 1923)

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Khẳng định chủ nghĩa Mác - Lê-nin và tư tưởng Hồ Chí Minh là nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam hành động là vấn đề có tính nguyên tắc đối với cách mạng Việt Nam; là bước phát triển về nhận thức và tư duy lý luận của Đảng ta trong công cuộc đổi mới, quyết tâm xây dựng đất nước theo con đường xã hội chủ nghĩa.

Những thành tựu mọi mặt do công cuộc đổi mới đất nước mang lại trong những năm qua thật đáng trân trọng và khích lệ, đồng thời đòi hỏi toàn Đảng, toàn dân phải tiếp tục nghiên cứu, phát triển lý luận cách mạng khoa học của chủ nghĩa Mác - Lê-nin để giải quyết những vấn đề thực tiễn đang đặt ra trong sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước trong giai đoạn hiện nay.

Với tinh thần đó, việc tìm hiểu, nghiên cứu có hệ thống và vận dụng sáng tạo những tư tưởng, những tinh hoa của chủ nghĩa Mác - Lê-nin là vô cùng quan trọng và cấp thiết đối với chúng ta hiện nay.

Đáp ứng nhu cầu học tập, nghiên cứu lý luận của đông đảo bạn đọc, đặc biệt là của các nhà hoạch định chính sách, các nhà khoa học, các nhà nghiên cứu, giảng viên và sinh viên các trường đại học, nhân dịp kỷ niệm 135 năm ngày sinh của Vladiimia Ilích Lê-nin (22-4-1870 – 22-4-2005), Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản Bộ sách quý *V. I. Lê-nin - Toàn tập* gồm 55 tập và 2 tập Tra cứu.

Bộ sách *V. I. Lê-nin - Toàn tập* ra mắt bạn đọc lần này được xuất bản theo đúng nguyên bản của Bộ *V. I. Lê-nin - Toàn tập*,

tiếng Việt, do Nhà xuất bản Sư thật, Hà Nội, hợp tác với Nhà xuất bản Tiến bộ, Mátxcova, xuất bản vào những năm 70-80 thế kỷ XX.

* * *

Tập 1 của bộ sách **V. I. Lênin - Toàn tập** bao gồm những tác phẩm của V. I. Lênin viết trong những năm 1893 - 1894.

Nội dung chính của tập 1 đi sâu phân tích, theo quan điểm mác-xít chế độ kinh tế - xã hội đất nước vào cuối thế kỷ XIX, xác định những nhiệm vụ cơ bản của cuộc đấu tranh cách mạng của giai cấp công nhân và Đảng dân chủ - xã hội Nga, trong đó có nhiệm vụ phải thành lập một đảng mác-xít ở Nga.

Nội dung những tác phẩm chính trong tập này được phân tích khá toàn diện trong phần *Lời tựa* in ở đầu sách, do Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin (Liên Xô) viết cho lần xuất bản bằng tiếng Việt.

Phần Phụ lục và các Bản chỉ dẫn (với những số trang tương ứng của phần nội dung trong tập) ở cuối sách được trình bày hết sức khoa học và chuẩn xác; đây là phần tra cứu rất bổ ích, góp phần làm sáng tỏ nhiều vấn đề trong nội dung tác phẩm, giúp bạn đọc hiểu sâu sắc hơn tư tưởng của V. I. Lênin.

Chú thích cuối trang bằng dấu (*) là của V. I. Lênin; Chú thích bằng chữ số Arập (¹⁾) là của Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin trực thuộc Ban Chấp hành Trung ương Đảng cộng sản Liên Xô (trước đây).

Hy vọng Bộ sách sẽ là tài liệu nghiên cứu và tham khảo bổ ích cho bạn đọc.

Tháng 3 - 2005.

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

LỜI TỰA CHO TOÀN TẬP

Theo quyết định của Ban chấp hành trung ương Đảng cộng sản Liên-xô, Viện nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lê-nin trực thuộc BCHTU ĐCSLX xuất bản Toàn tập của V. I. Lênin, gồm 55 tập.

Lần xuất bản thứ nhất Toàn tập của V. I. Lê-nin đã được tiến hành theo quyết định của Đại hội IX của Đảng, trong thời gian từ 1920 đến 1926 với số lượng 20 tập, gồm cả thấy 26 cuốn (có 6 tập gồm 2 phần mỗi tập), trong đó đã in hơn 1500 tác phẩm của V. I. Lê-nin. Lần xuất bản thứ nhất Toàn tập của V. I. Lê-nin còn rất không đầy đủ: trong lần xuất bản đó, có nhiều bài của Lê-nin đăng trong các báo "Tia lửa", "Người vô sản", "Sự thật", không ký tên hoặc ký biệt hiệu, đã không được đưa vào; sở dĩ như vậy là vì hồi đó chưa xác định được những bài ấy là của Lê-nin. Trong lần xuất bản đó, nhiều tác phẩm và thư từ khác của Lê-nin cũng không được đưa vào.

Lần xuất bản thứ hai và thứ ba (cũng một nội dung như lần thứ hai) Toàn tập của V. I. Lê-nin đã được tiến hành theo quyết định của Đại hội II các Xô-viết Liên-xô và Đại hội XIII của Đảng, trong thời gian từ 1925 đến 1932. Mỗi lần xuất bản gồm có 30 tập, trong đó đã in hơn 2700 tác phẩm của V. I. Lê-nin. Song lần xuất bản thứ hai và thứ ba cũng không được đầy đủ.

Lần xuất bản thứ tư Toàn tập của V. I. Lê-nin được tiến hành theo quyết định của BCHTU Đảng, trong

năm 1941 và những năm 1946 - 1950. Lần xuất bản này gồm 35 tập (trong đó có hai tập thư) đã đăng cả thấy 2927 tác phẩm. So với lần xuất bản thứ ba thì lần thứ tư đã đưa vào nhiều văn kiện mới (trong đó có 62 văn kiện được đăng lần đầu tiên). Khi chuẩn bị cho lần xuất bản thứ tư, văn bản của tất cả các tác phẩm của V. I. Lê-nin đều được đổi chiếu lại với bản gốc, nhờ vậy đã sửa được một số điểm sai lầm và không chính xác trong việc dò đọc những bản thảo của V. I. Lê-nin, cũng như những lỗi in sai trong những lần xuất bản trước. Nhiều tác phẩm in trong lần xuất bản thứ tư, là theo đúng những bản mới, chính xác hơn và đầy đủ hơn, chẳng hạn như in theo bản thảo chứ không theo bản đã in, in theo bản tốc ký chứ không theo tường thuật văn tắt trên báo. Một tập tra cứu gồm hai cuốn đã được ấn hành cho toàn bộ lần xuất bản; trong tập đó, có những bản chỉ dẫn vấn đề theo vần chũ cái và một số bản chỉ dẫn khác.

Tuy nhiên, trong lần xuất bản thứ tư, còn thiếu một số văn kiện và nhiều tài liệu chuẩn bị, đã từng được đăng rồi hoặc chưa đăng. Thể theo nguyện vọng của những người đặt mua bản in thứ tư, Viện nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lê-nin đã ấn hành thêm 10 tập bổ sung cho lần xuất bản ấy.

Trong Toàn tập của V. I. Lê-nin – lần này là lần xuất bản thứ năm những tác phẩm của Lê-nin – có đưa vào tất cả những tài liệu đã in trong các lần xuất bản thứ ba và thứ tư, gồm trên 3000 văn kiện. Trong Toàn tập, theo thứ tự thời gian, đã đưa vào những tác phẩm thiên tài của Lê-nin: "Những "người bạn dân" là thế nào và họ đấu tranh chống những người dân chủ - xã hội ra sao?", "Sự phát triển của chủ nghĩa tư bản ở Nga", "Làm gì?", "Một bước tiến, hai bước lùi", "Hai sách lược của đảng dân chủ - xã hội trong cách mạng dân chủ", "Chủ nghĩa duy vật và chủ nghĩa kinh nghiệm phê phán", "Chủ nghĩa đế quốc,

giai đoạn tột cùng của chủ nghĩa tư bản", "Nhà nước và cách mạng", "Những nhiệm vụ trước mắt của Chính quyền xô-viết", "Cách mạng vô sản và tên phản bội Cau-xky", "Bệnh áu trĩ "tả khuynh" trong phong trào cộng sản", "Bàn về thuế lương thực", "Bàn về chế độ hợp tác", v. v... Trong lần xuất bản này, có in những bài của V. I. Lê-nin đã đăng trên các báo "Tia lửa", "Tiến lên", "Người vô sản", "Người dân chủ - xã hội", "Sự thật", trong các tạp chí và văn tập bôn-sê-vích, cũng như những bài báo và phỏng vấn đăng trên các báo chí Nga và nước ngoài; có in những báo cáo và diễn văn của V.I. Lê-nin tại các đại hội và các hội nghị đại biểu của Đảng, tại đại hội các Xô-viết, đại hội Quốc tế cộng sản, những lời phát biểu tại các phiên họp của các cơ quan lãnh đạo trung ương của Đảng, tại các cuộc họp và mít-tinh quần chúng; ngoài ra còn in những tờ truyền đơn, bản tuyên bố, lời kêu gọi, những văn kiện có tính chất cương lĩnh, dự án nghị quyết, những sắc lệnh, lời chào mừng do V. I. Lê-nin thảo, những thư từ, điện văn, bút ký ghi chép đàm thoại qua đường dây trực tiếp, những bản tự khai và những tài liệu khác.

Bên cạnh những tác phẩm đã viết xong rồi, trong Toàn tập còn in cả những tài liệu chuẩn bị: những dàn bài, bản tóm tắt, sơ thảo, những ghi chú, những điểm bổ chính cho các văn kiện do những tác giả khác viết, cũng như những nhận xét và ghi chú của V. I. Lê-nin trong các sách lớn và nhỏ và bài báo của các tác giả, những đoạn trích từ các sách, tạp chí và báo.

Trong Toàn tập có in "Bút ký triết học", "Bút ký về chủ nghĩa đế quốc" cùng với những tài liệu chuẩn bị cho tác phẩm "Chủ nghĩa đế quốc, giai đoạn tột cùng của chủ nghĩa tư bản" và bút ký "Chủ nghĩa Mác bàn về nhà nước" gồm những tài liệu chuẩn bị cho cuốn "Nhà nước và cách mạng".

Sẽ được xuất bản thành sách bổ sung cho Toàn tập này: những tài liệu chuẩn bị cho tác phẩm của V. I. Lê-nin

"Sự phát triển của chủ nghĩa tư bản ở Nga", "Những tài liệu về vấn đề ruộng đất", bản tóm tắt do V. I. Lê-nin ghi khi Người nghiên cứu bốn tập thư trao đổi giữa C.Mác và Ph. Ăng-ghen xuất bản bằng tiếng Đức hồi năm 1913.

So sánh những lần xuất bản trước, lần xuất bản thứ năm đã được bổ sung thêm những tài liệu mới thuộc thời kỳ "Tia lửa" – đó là những thư từ của V. I. Lê-nin gửi G.V.Plé-kha-nốp, B.M. Crô-ghi-gia-nốp-xki, X.I và I. I. Rát-tsen-cô, V. Đ. Bôn-tsơ - Brû-ê-vích, cùng một số khá nhiều những văn kiện mới của Lê-nin thuộc thời kỳ ngay trước và trong cuộc cách mạng Nga lần thứ nhất, trong số đó có một số tài liệu của Đại hội III của Đảng.

Một số văn kiện lần đầu tiên được đưa vào Toàn tập, nêu rõ sự hoạt động của V. I. Lê-nin trong những năm phản động và trong thời kỳ cao trào cách mạng mới của phong trào công nhân. Chủ yếu đó là những thư từ gửi G.V. Plé-kha-nốp, V.A.Cá-pin-xki, Ph. A. Rốt-stanh, L. Tư-sca và những người khác. Qua đó phản ánh cuộc đấu tranh của V. I. Lê-nin chống phái thủ tiêu để giữ gìn và củng cố đảng, đấu tranh chống những động dao tư tưởng và những lạch lác xa rời chủ nghĩa Mác.

Trong Toàn tập của V. I. Lê-nin, có in nhiều tài liệu mới về các vấn đề ruộng đất và dân tộc: những thư, dàn bài, những ghi chú trên các sách đã đọc, những đoạn trích từ các sách với những nhận xét kèm theo, những bản tổng hợp thống kê, v. v.; trong số đó có nhiều tài liệu mới được công bố lần đầu.

Trong lần xuất bản này, có một số văn kiện mới thuộc thời kỳ cuộc chiến tranh thế giới lần thứ nhất: dàn bài quyển sách nhỏ chưa viết "Chiến tranh Âu châu và chủ nghĩa xã hội Âu châu", những tài liệu về Hội nghị Xim-méc-van, một số khá nhiều thư. Tất cả những văn kiện đó phản ánh cuộc đấu tranh của V. I. Lê-nin chống chiến tranh để quốc chủ nghĩa, chống chủ nghĩa xã hội - sô-vanh và chủ nghĩa phái giữa, cho sự đoàn kết quốc tế của công nhân.

Trong Toàn tập này, nhiều văn kiện về cuộc Cách mạng dân chủ - tư sản tháng Hai và cuộc Cách mạng xã hội chủ nghĩa tháng Mười được đăng lần đầu: những tài liệu chuẩn bị cho lời phát biểu tại hội nghị của những người bôn-sê-vích ở cung điện Ksê-xin-xcai-a trong đêm mồng 3 rạng ngày mồng 4 tháng Tư năm 1917, bản tiểu sử tự thuật viết dở dang, bản tóm tắt nghị quyết về những biện pháp kinh tế để đấu tranh chống tình trạng kinh tế đổ nát, những thư, v. v..

Những văn kiện mới, thuộc thời kỳ Chính quyền xô-viết lần đầu tiên được đưa vào Toàn tập, có một tầm quan trọng lớn lao. Một số khá nhiều những văn kiện ấy phản ánh hoạt động của V. I. Lê-nin trong việc lãnh đạo nền kinh tế quốc dân, phản ánh việc V. I. Lê-nin khởi thảo ra những nguyên lý cơ bản của việc quản lý kiến thiết kinh tế. Trong Toàn tập có in, chép hạn, các đề cương của tác phẩm nổi tiếng "Những nhiệm vụ trước mắt của Chính quyền xô-viết", trong đó V. I. Lê-nin đã thảo ra cương lĩnh xây dựng chủ nghĩa xã hội, đã giải thích rõ tầm quan trọng của năng suất lao động và của thi đua xã hội chủ nghĩa. Trong các tác phẩm đó và những tác phẩm khác, V. I. Lê-nin đã vạch ra một cách toàn diện nguyên tắc tập trung dân chủ trong việc lãnh đạo xây dựng kinh tế. Trong một số văn kiện, V. I. Lê-nin đã chỉ rõ sự cần thiết phải nghiên cứu kinh nghiệm địa phương, phải phổ biến và phổ cập kinh nghiệm đó, đã nêu rõ là phải dùng những phương pháp nào để cải tiến công tác.

Nhiều văn kiện mới nói về hoạt động của bộ máy nhà nước xô-viết. Những văn kiện đó phản ánh cuộc đấu tranh của V. I. Lê-nin chống chủ nghĩa quan liêu, nhằm tinh giản và giảm bớt chi phí của bộ máy nhà nước, tăng cường mối liên hệ của nó với nhân dân và thu hút các tầng lớp lao động rộng rãi nhất tham gia quản lý nhà nước, nhằm làm cho pháp luật xô-viết được tuân thủ nghiêm chỉnh. Trong Toàn tập có in "Dự thảo điểm thứ ba trong phần chính

trị chung của cương lĩnh (viết cho Uỷ ban dự thảo cương lĩnh của Đại hội VIII của Đảng)", trong đó V. I. Lê-nin chỉ rất rõ ràng bản chất của nền dân chủ xô-viết, vô sản, thực sự nhân dân, sự khác biệt căn bản của nó với nền dân chủ tư sản.

Những văn kiện mới thuộc thời kỳ cuộc can thiệp vũ trang của nước ngoài và cuộc nội chiến, nêu bật sự hoạt động lớn lao của V. I. Lê-nin, với tư cách là Chủ tịch Hội đồng quốc phòng công nông, sự quan tâm không mệt mỏi của Người đến việc củng cố Hồng quân, đến việc động viên mọi lực lượng để đậm tan bọn can thiệp và bọn phản cách mạng trong nước, nêu bật sự lãnh đạo của Lê-nin trong việc vạch ra những kế hoạch và những chỉ thị về chiến lược quân sự.

Một số văn kiện lần đầu tiên được in trong Toàn tập bao gồm luận chứng của V. I. Lê-nin về những nguyên tắc chung sống hoà bình giữa các nước có chế độ chính trị và xã hội khác nhau, nêu rõ sự lãnh đạo của Người đối với chính sách đối ngoại của nhà nước xô-viết, cuộc đấu tranh trước sau như một vì nền hoà bình, vì sự củng cố những mối liên hệ giao dịch với tất cả các nước.

Những tài liệu về phong trào công nhân quốc tế chiếm một vị trí lớn trong Toàn tập. Trong lần xuất bản này, lần đầu tiên in: đề cương bài "Về những nhiệm vụ của Quốc tế III", đề cương báo cáo tại Đại hội II của Quốc tế cộng sản về tình hình quốc tế và những nhiệm vụ cơ bản của Quốc tế cộng sản, những văn kiện có liên quan đến công việc của Đại hội III của Quốc tế cộng sản, "Những ý kiến nhận xét của luận cương về mặt trận thống nhất", v. v..

Trong Toàn tập V. I. Lê-nin, có in những văn kiện vô cùng quan trọng mà Lê-nin đã đọc cho thư ký ghi hồi tháng Chạp 1922 - tháng Giêng 1923: "Thư gửi Đại hội", nổi tiếng với tên gọi là "Di chúc", những thư "Về việc trao cho Uỷ ban kế hoạch những chức năng lập pháp", và "Về vấn

đề các dân tộc hay là "sự tự trị hoá"". Những văn kiện đó đi liền với những tác phẩm cuối cùng có ý nghĩa cương lĩnh của V. I. Lê-nin: "Những trang nhật ký", "Bàn về chế độ hợp tác", "Về cuộc cách mạng của chúng ta", "Chúng ta phải cải tổ Ban thanh tra công nông như thế nào", "Thà ít mà tốt".

Những văn kiện lần đầu tiên được đưa vào Toàn tập V. I. Lê-nin, về khối lượng tính ra khoảng 20 tập. Những văn kiện này do được in trong các văn tập Lê-nin, trong các tạp chí và báo, nên tương đối ít được độc giả biết đến. Việc đưa những văn kiện đó vào Toàn tập làm cho quần chúng rộng rãi có điều kiện nghiên cứu hơn.

Trong lần xuất bản này, tất cả những văn kiện của Lê-nin đều được xếp theo thứ tự thời gian.

Chỉ trừ một số trường hợp, khi thấy cần duy trì tính chất toàn vẹn và mối liên hệ hữu cơ giữa tác phẩm viết vào những thời gian khác nhau mà thôi. Trong các tập thì tất cả các tài liệu đều được sắp xếp theo ngày tháng viết ra chúng (diễn văn và báo cáo thì xếp theo ngày tháng phát biểu); còn những văn kiện mà ngày tháng viết ra không xác minh được thì xếp theo ngày tháng công bố. Những đề cương và bản tóm tắt của Lê-nin khi viết các tác phẩm, chẳng hạn các đề cương bài "Về quyền dân tộc tự quyết", các đề cương tác phẩm "Chủ nghĩa đế quốc và sự phân liệt trong phong trào xã hội chủ nghĩa" đều được đưa vào những tập có in những tác phẩm ấy, ở một mục đặc biệt của tập, dưới đầu đề chung là "Tài liệu chuẩn bị".

Thư tín (thư, điện báo, mệnh lệnh, chỉ thị, thư vài dòng, v. v.) được tập hợp thành những tập đặc biệt và in vào cuối Toàn tập. Các thư từ của V. I. Lê-nin gửi cho những người thân được tập hợp thành một tập riêng.

Trong một số tập của Toàn tập V. I. Lê-nin, có phần phụ lục, phần này gồm những đơn từ và những tài liệu khác có tính chất tiêu sử.

Để đăng vào Toàn tập, văn bản các tác phẩm của V. I. Lê-nin một lần nữa đã được đổi chiếu với các bản gốc: những bản thảo của Lê-nin; các tác phẩm đã được xuất bản, do tự tay Người chuẩn bị để đưa in; những bài đã được đăng trên các báo và tạp chí hồi sinh thời Người; những bản ghi tốc ký do Người chỉnh lý, v. v.. Những tác phẩm mà V. I. Lê-nin viết bằng tiếng nước ngoài thì được in theo thứ tiếng của nguyên bản và theo bản dịch ra tiếng Nga.

Kèm theo Toàn tập, còn có phần tham khảo khoa học giúp độc giả trong việc nghiên cứu các tác phẩm của V. I. Lê-nin: lời tựa chung cho Toàn tập; lời tựa cho từng tập có phần nhận định tóm tắt bối cảnh lịch sử trong đó các tác phẩm đã ra đời, cũng như có phần trình bày quá trình phát triển của những tư tưởng chủ yếu của V. I. Lê-nin chưa đựng trong các tác phẩm đó. Tài liệu tham khảo còn bao gồm cả phân thân thế và sự nghiệp của V. I. Lê-nin thuộc vào thời kỳ tương ứng với từng tập; bao gồm cả phần chú thích về các biến cố lịch sử, về một số sự kiện, về các cơ quan ngôn luận v. v.; phần chỉ dẫn tên người có kèm theo tiểu sử sơ lược của những nhân vật đã nêu trong sách và phần chỉ dẫn các nguồn tài liệu đã được V. I. Lê-nin trích dẫn và nhắc tới.

Những chú thích ở cuối trang là những đoạn dịch văn bản bằng tiếng nước ngoài, là những chú dẫn sách báo được nhắc đến hay được trích dẫn trong tác phẩm của V. I. Lê-nin, và là những điều khảo dị có ý nghĩa quan trọng hơn cả.

Những đầu đề các tác phẩm của V. I. Lê-nin do Ban biên tập đặt ra thì đều được đánh dấu bằng một hoa thị.

* * *

*

Các tác phẩm của V. I. Lê-nin là kho tàng tư tưởng vô giá, là nguồn tri thức thật là vô tận về những quy luật phát triển của xã hội, về những con đường xây dựng chủ nghĩa

công sản. Trong các tác phẩm của V. I. Lê-nin, – người tổ chức và lãnh tụ của Đảng cộng sản Liên-xô, người sáng lập ra nhà nước xã hội chủ nghĩa xô-viết, – học thuyết vĩ đại của chủ nghĩa Mác đã được phát triển hơn nữa trong những điều kiện lịch sử mới – trong thời đại chủ nghĩa đế quốc và cách mạng vô sản, trong thời đại quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa cộng sản. Cả ba bộ phận cấu thành của chủ nghĩa Mác đều được phát triển hơn nữa trong các tác phẩm của V. I. Lê-nin: triết học, chính trị kinh tế học, lý luận chủ nghĩa công sản khoa học. V. I. Lê-nin đã làm phong phú chủ nghĩa Mác bằng những kết luận và những luận điểm mới, đã phát triển một cách sáng tạo chủ nghĩa Mác áp dụng vào thời đại lịch sử mới, phù hợp với những nhiệm vụ mới đặt ra trước giai cấp công nhân và đảng của nó trong thời kỳ đó. Trong các trước tác bất hủ của mình, V.I. Lê-nin đã giải đáp tất cả những vấn đề cơ bản mà thời đại lịch sử mới đã đặt ra cho giai cấp vô sản quốc tế.

V. I. Lê-nin đã xây dựng nên một học thuyết hoàn chỉnh về đảng, về vai trò lãnh đạo của đảng, về các nguyên lý tổ chức, chính trị và tư tưởng của đảng, về chiến lược và sách lược, về đường lối của đảng; Người đã vạch ra nguyên tắc quốc tế trong việc xây dựng một đảng vô sản. Người luôn luôn nhấn mạnh rằng: không có sự lãnh đạo của một đảng mác-xít kiểu mới, được vũ trang bằng lý luận cách mạng tiên tiến thì giai cấp công nhân không thể hoàn thành được sứ mệnh lịch sử của mình là người xây dựng xã hội mới, cộng sản chủ nghĩa.

Các tác phẩm của V. I. Lê-nin cho ta thấy cuộc đấu tranh không mệt mỏi của Người cho sự thống nhất, nhất trí và sự trong sạch của hàng ngũ đảng, cho mối quan hệ gắn bó giữa đảng với quần chúng, cho kỷ luật hết sức nghiêm ngặt của đảng, nhằm thực hiện trước sau như một các quy tắc sinh hoạt của đảng và các nguyên tắc lãnh đạo của đảng, mà nguyên tắc chủ yếu là tính tập thể.

V. I. Lê-nin là người đầu tiên đã phân tích chủ nghĩa đế quốc một cách sâu sắc theo quan điểm mác-xít, coi đó là giai đoạn tột cùng của chủ nghĩa tư bản. Người đã vạch ra những mâu thuẫn không thể nào giải quyết được của chủ nghĩa đế quốc. Người chỉ rõ rằng sự phát triển của chủ nghĩa tư bản trong giai đoạn đó mang tính chất hết sức không đều, nhảy vọt, và rút ra một kết luận có ý nghĩa lịch sử toàn thế giới: trong thời đại đế quốc chủ nghĩa, chủ nghĩa xã hội có thể thắng trước hết trong một số ít nước hay thậm chí trong riêng một nước. Kết luận thiên tài đó đã được chứng thực một cách rõ rệt trong cuộc Cách mạng xã hội chủ nghĩa tháng Mười vĩ đại và trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên-xô và ở các nước khác trong phe xã hội chủ nghĩa.

Tổng kết kinh nghiệm của Cách mạng xã hội chủ nghĩa tháng Mười vĩ đại và vạch ra ý nghĩa quốc tế của nó, V. I. Lê-nin chỉ rõ rằng những quy luật và những đặc điểm cơ bản của nó là có tính chất phổ biến cho cách mạng xã hội chủ nghĩa trong tất cả các nước. Lê-nin viết : chủ nghĩa bôn-sê-vích đã đem lại lý luận, cương lĩnh và sách lược cho phong trào cộng sản thế giới. "Chủ nghĩa bôn-sê-vích là mẫu mực sách lược cho tất cả các nước" (Toàn tập, tiếng Nga, xuất bản lần thứ 5, t. 37, tr. 305).

V. I. Lê-nin đã phát triển lý luận mác-xít về nhà nước, lý luận chuyên chính vô sản. Người chứng minh rằng vấn đề chuyên chính vô sản là vấn đề chủ yếu trong học thuyết của Mác. Lê-nin giải thích rằng chỉ người nào đi từ chối thừa nhận đấu tranh giai cấp đến chối thừa nhận chuyên chính vô sản, mới là người mác-xít. V. I. Lê-nin nhấn mạnh rằng chuyên chính vô sản là nền dân chủ kiểu cao nhất, là nền dân chủ thực sự của nhân dân. V. I. Lê-nin đã phát hiện thấy các Xô-viết – ra đời nhờ sự sáng tạo cách mạng của giai cấp công nhân Nga – là một hình thức nhà nước của chuyên chính vô sản, đồng thời Người nhìn thấy trước rằng nhất định sẽ

có rất nhiều hình thức chính trị khác nhau của chuyên chính vô sản, tuỳ theo những điều kiện lịch sử cụ thể của các nước khác nhau. Điều tiên đoán đó đã được chính thể ở các nước trong phe xã hội chủ nghĩa chứng thực một cách hết sức rực rỡ.

V. I. Lê-nin đã vạch ra cương lĩnh xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên-xô, Người đã đưa ra những lời chỉ giáo chủ yếu nói về các con đường xây dựng xã hội cộng sản chủ nghĩa. Cương lĩnh của Lê-nin đã đề ra nhiệm vụ công nghiệp hoá xã hội chủ nghĩa đất nước, ra sức phát triển công nghiệp nặng, điện khí hoá toàn bộ nền kinh tế quốc dân, cải tạo nông nghiệp theo những nguyên tắc xã hội chủ nghĩa, tiến hành cách mạng văn hoá. Cương lĩnh Lê-nin được thực hiện đã đưa tới kết quả là: chủ nghĩa xã hội đã được xây dựng thành công ở Liên-xô, Liên-xô đã trở thành một nước xã hội chủ nghĩa có một nền công nghiệp và nền nông nghiệp tập thể hùng mạnh.

Trong các tác phẩm của mình, V. I. Lê-nin đã làm sáng rõ vấn đề vai trò lãnh đạo của giai cấp vô sản, vấn đề liên minh giữa giai cấp vô sản và nông dân, coi đó là lực lượng quyết định sự phát triển của xã hội. Người gọi liên minh công nông dưới sự lãnh đạo của giai cấp công nhân là lực lượng kỳ diệu nhất trên thế giới, có khả năng, dưới sự lãnh đạo của Đảng cộng sản, xây dựng lại xã hội trên cơ sở mới, xã hội chủ nghĩa.

V. I. Lê-nin đã góp phần cống hiến vĩ đại vào việc giải quyết vấn đề dân tộc. Trong các tác phẩm của mình, Lê-nin đã bảo vệ quyền dân tộc tự quyết, kể cả quyền được tách ra và trở thành quốc gia độc lập. Người luôn luôn nhấn mạnh sự cần thiết phải thực hiện triệt để các nguyên tắc của chủ nghĩa quốc tế vô sản, phải thực hiện liên minh chặt chẽ giữa công nhân và nông dân thuộc tất cả các dân tộc trong cuộc đấu tranh nhằm tự giải phóng khỏi ách áp bức xã hội và dân tộc, sự cần thiết phải đấu tranh không khoan nhượng chống chủ nghĩa dân tộc tư sản và chủ nghĩa sô-vanh.